

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

15 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Iurie Diaconu,
Judecători Liliana Catan, Ion Guzun, Nicolae Craiu,
Victor Burduh,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursurile ordinare, declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Oleg Popov și de succesorul părții vătămate Lapteacru Elena, împotriva sentinței Judecătorei Strășeni din 22 mai 2019 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 iunie 2020, în privința inculpatului

Dobreanschi Dumitru XXXXXX.

Termenul de examinare,
instanța de fond: 28.05.2018 – 22.05.2019,
instanța de apel: 27.06.2019 – 10.06.2020,
instanța de recurs: 17.09.2020 – 15.12.2020.

Asupra recursurilor menționate, Colegiul penal lărgit

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătorei Strășeni din 22 mai 2019, cauza fiind examinată conform prescripțiilor din art. 364¹ Cod de procedură penală, Dobreanschi Dumitru a fost condamnat în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal la 3 ani închisoare, **cu executare în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani.**

În temeiul art. 90 Cod penal, **executarea pedepsei a fost suspendată condiționat**, pentru un termen de *probă* de 3 ani.

De la inculpat s-a încasat în beneficiul lui Lapteacru E. prejudiciul moral în mărime de 200.000 lei.

Cheltuielile judiciare pentru efectuarea expertizelor medico-legale în sumă de 3330 lei, au fost trecute în contul statului.

2. Instanța de fond a constatat că la 14 noiembrie 2017, în jurul orelor 03.00, inculpatul Dobreanschi D., conducând automobilul MAN, n.î. XXXXXX, pe traseul R-I Chișinău-Ungheni, în XXXXXX pe str. Alexandru cel Bun, încălcând prevederile pct. 14 lit. a) din Regulamentul circulației rutiere aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 375 din 13.05.2009, conform căruia conducătorului de vehicul îi este interzis să conducă vehiculul dacă se află într-o stare avansată de oboseală de natura să-i afecteze capacitatea de conducere, încălcând și prevederile pct. 45 subpct. 1) lit. a), b), c), d), subpct. 2) al aceluiași regulament, care-l obligă pe conducătorul de vehicul să conducă în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția, dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase, starea tehnică a vehiculului, particularitățile încărcăturii și situația rutieră, iar în cazul care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului, astfel el ignorând aceste cerințe, fără a întreprinde măsurile necesare de a evita coliziunea cu pietonul prin frânare, neadaptând viteza vehiculului la situația rutieră, a trecut cu roata din față și din urmă a autocamionului peste pietonul Lapteacru G., a.n. XXX, locuitor a XXXXXX, XXXXXX, care se afla în stare de ebrietate alcoolică culcat pe partea carosabilă a drumului în raza semnelor de trecere a pietonilor, în urmă căruia ultimul a primit o traumă cranio-cerebrală, excoriații pe cap și față, fractura cominutivă a bolții, bazei craniului și scheletului facial, dilacerare cerebrală, traumă vertebro-medulară cervicală, întreruperea completă a coloanei vertebrale cervicale între vertebrele cervicale 1 și 2, lezarea discului între vertebrele cervicale 6 și 7, traumă toraco-abdominală, excoriații pe frunte, fracturi ale claviculelor, fracturi costale multiple bilaterale, lezarea plămânului drept, rupturi ale ficatului, excoriații pe membrele superioare și inferioare, fractură a ambelor oase ale antebrațului drept, fractura osului femural stâng, fractura osului femural drept, fractură a ambelor oase ale gambei drepte. Leziunile cauzate se califică ca vătămări corporale grave periculoase pentru viața, ele aflându-se în legătură cauzală directă cu decesul și corespund mecanismului traumării corpului cu părțile unui transport în mișcare cu trecerea roților peste corp, în rezultatul cărora Lapteacru G. a decedat.

Instanța a reținut că inculpatul a recunoscut săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și a solicitat examinarea cauzei în baza probelor administrate în cadrul urmăririi penale.

Astfel, inculpatul a declarat că se întorcea din România spre Chișinău la volanul autocamionului MAN, n.î. XXXXXX. Camionul aparținea companiei „Forum-Tir” SRL și era încărcat cu marfă. În jurul orelor 04.00, dimineața se deplasa pe strada centrală din XXXXXX, cu o viteză de cca. 40km/h, era obosit. Pe contrasens era parcat un automobil, care i-a semnalat prin comutarea fazei lungi. Uitându-se în direcția de deplasare nu a observat nimic suspect. Ulterior, la o distanță de cca. 10 m., a observat careva obstacole, însă din motiv că era noaptea, carosabilul umed, mai multe băltoace cu apă, a frânat, dar, deoarece autocamionul era încărcat cu marfă, fiind greu, nu s-a oprit brusc, parcurgând o anumită distanță. Momentul

impactului nu a fost simțit, dar pe motiv că i s-a semnalat din lumini, a coborât din autocamion cu o lanternă pentru a verifica ce s-a întâmplat și a observat sub roata din stânga a remorcii o persoană. Când a fost observat obstacolul, era la o distanță de 5 m. de trecerea de pietoni marcată. Din automobilul parcat a coborât o doamnă care a chemat poliția și ambulanța care au venit la scurt timp. Nu a observat persoana pe carosabil, crezând că este un morman de gunoi. Obstacolul era poziționat vertical pe carosabil, inițial a încercat să-l ocolească, dar deoarece distanța era foarte mică nu a avut posibilitate și a mers cu mașina peste el.

Martorul Dranicer V. a relatat că în jurul orelor 02.30, se deplasa la volanul automobilului „Nissan Qashqai” pe str. Alexandru cel Bun, XXXXXX, intenționând să vireze la dreapta. După trecerea de pietoni a văzut pe traseu o persoană culcată, în haine de culoare întunecate. Acesta se afla orizontal traseului, capul fiind orientat spre linia continuă, iar picioarele spre acostament pe partea de mijloc a benzii adverse. La un moment dat a observat că pe banda dată se apropie lumini cu o viteză de 50-60 km/h. A început să claxoneze și să clipească din faruri, după care, de frică, a închis ochii și a auzit un zgomot posibil de la lovitură, iar după vreo 15 m. conducătorul a oprit. Ea a telefonat la poliție și ambulanță.

În baza probelor administrate, instanța a încadrat acțiunile inculpatului pe art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, ca încălcarea regulilor de securitate a circulației și de exploatare a mijloacelor de transport, de către o persoană care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență decesul persoanei.

La stabilirea pedepsei, instanța a ținut cont de prevederile art. 7, 61, 75 Cod penal, că inculpatul a săvârșit o infracțiune gravă, care se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani, că beneficiază de reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă, conform art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, că a recunoscut pe deplin vina și s-a căit sincer de cele săvârșite, se caracterizează pozitiv, este încadrat în câmpul muncii, anterior nu a fost judecat, nu au fost stabilite circumstanțe agravante, cea atenuantă fiind repararea prejudiciului material cauzat prin infracțiune.

Totodată, instanța a statuat că reeducarea și corectarea inculpatului poate fi atinsă cu suspendarea condiționată a executării pedepsei cu închisoare, conform art. 90 Cod penal, la moment izolarea acestuia de societate nefiind strict necesară și rezonabilă, or, a recunoscut vina și s-a căit sincer de cele săvârșite, prin comportamentul său manifestând responsabilitate și regret, are o vârstă relativ înaintată, având 62 ani, iar anterior nu a fost judecat.

Pe lângă aceasta, inculpatul a reparat prejudiciul material cauzat prin infracțiune, fiind semnificativ și faptul că succesorul părții vătămate nu a insistat asupra executării reale a pedepsei cu închisoarea, iar factori ce ar demonstra că acesta nu poate fi corectat prin aplicarea art. 90 Cod penal, nu au fost stabiliți, scopul pedepsei fiind posibil de atins prin suspendarea condiționată a executării pedepsei cu închisoarea, cu aplicarea pedepsei complementare.

Potrivit acțiunii civile, succesorul părții vătămate Lapteacru E. a solicitat încasarea din contul inculpatului a prejudiciul material în sumă de 29.966 lei și moral – 100.000 lei.

În calitate de părți civilmente responsabile au fost recunoscute SA „Transelit” – în baza contractului de răspundere civilă auto și companiile SRL „Forum-Tir” și SRL „Sensorol”.

Prin recipisa prezentată, succesorul părții vătămate Lapteacru E. a confirmat că i-a fost achitat prejudiciul material în sumă de 30.000 lei, având doar pretenții de ordin moral.

Conform acțiunii civile concretizate, succesorul părții vătămate Lapteacru E. a solicitat **încasarea din contul inculpatului și a persoanei civilmente responsabilă SRL „Forum-Tir”** a prejudiciului moral în mărime de 200.000 lei.

Or, **acțiunea civilă în partea încasării prejudiciului moral urmează a fi admisă integral.**

Astfel, despăgubirile pentru daunele morale se disting de cele pentru daunele materiale prin faptul că nu se probează, ci se stabilesc de către instanța de judecată prin evaluare. Dreptul la viață nu poate fi reparat integral în niciun mod, lipsind dubii că prin pierderea fiului, succesorului părții vătămate Lapteacru E. i-au fost cauzate suferințe enorme psihice, frustrare și stres, pierdere care îi va marca tot restul vieții.

Deci, probele prezentate demonstrează că suma solicitată în calitate de prejudiciu moral va fi o despăgubire echitabilă pentru daunele morale cauzate, fiind o recompensă proporțională și echitabilă, acțiunea civilă urmând a fi admisă integral.

Totodată, **SRL „Forum-Tir” este posesorul mijlocului de pericol sporit** – autocamionul MAN, n.î. XXXXXX, în baza contractului de locațiune, a asigurat autocamionul de răspundere civilă auto, fiind transportatorul încărcăturii și solicitând restituirea camionului după recunoașterea în calitate de corp delict.

Însă, **părțile civilmente responsabile SRL „Forum-Tir”, în calitate de posesor de izvor de pericol sporit** și compania de asigurări SA „Transelit”, în baza contractului de răspundere civilă **auto pot fi atrase doar la repararea daunelor materiale**, deoarece potrivit art. 219 alin. (4) Cod de procedură penală, paguba morală se încasează doar de la persoana condamnată pentru săvârșirea infracțiunii și **nu de la proprietarul/posesorul izvorului de pericol sporit** sau de la asigurator.

Pe lângă aceasta, raportul de constatare medico-legală și raportul de expertiză judiciară din 15.03.2018 au fost ordonate de către organul de urmărire penală pentru stabilirea gravității leziunilor corporale și cauzei decesului victimei Lapteacru G., în urma acțiunilor infracționale ale inculpatului, fiind acțiuni ce țin de administrarea probelor și formularea învinuirii, care au fost puse în sarcina acuzării. Or, plata pentru efectuarea acestor acțiuni procesuale nu urmează a fi încasată din contul inculpatului, deoarece **prevederile art. 227-229 Cod de procedură penală** și ale Legii nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar **stabilesc că responsabili de achitarea plăților pentru efectuarea expertizelor judiciare sunt ordonatorii unor atare acțiuni procesuale.**

3. Procurorul în Procuratura raionului Călărași, Ion Carp, a declarat apel, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului să-i fie aplicată pedeapsa cu 3 ani și 4 luni închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani, cu încasarea din contul acestuia a prejudiciului moral în mărime de 200.000 lei în beneficiul lui Lapteacru E. și a cheltuielilor judiciare în sumă de 3330 lei în beneficiul statului.

Apelantul a invocat că instanța de fond, contrar art. 75 Cod penal, nu a luat în considerație principiile de individualizare a pedepsei, gravitatea faptei, care face parte din categoria infracțiunilor grave, consecințele survenite - decesul părții vătămate. De asemenea, instanța a omis și faptul că inculpatul nu a reparat prejudiciul moral cauzat prin infracțiune și statului - cheltuielile de judecată pentru efectuarea expertizei judiciare.

Deci, aplicarea față de inculpat a pedepsei nonprivative de libertate contravine prevederilor art. 61 alin. (2) Cod penal, deoarece pedeapsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea lui, cât și a altor persoane, astfel nu va asigura atingerea scopului pedepsei.

Totodată, contrar prevederilor Legii nr. 414 din 22.12.2006 "Cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule", instanța nu a atras persoana juridică SRL „Forum Tir” ca parte civilmente responsabilă pentru recuperarea prejudiciului moral, deși a fost recunoscută ca posesor al mijlocului de pericol sporit, contrar prevederilor art. 3 al acestei legi care stipulează că obiect al asigurării obligatorii de răspundere civilă auto îl constituie răspunderea civilă a posesorului și utilizatorului de autovehicul pentru orice pagubă sau vătămare corporală produsă prin accident de autovehicul în limitele teritoriale de acoperire ale asigurării.

În același timp, în cazul când instanța prin sentința de condamnare inculpatul a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii incriminate, cheltuielile judiciare urmează a fi puse în sarcina acestuia.

3.1. A declarat apel și succesorul părții vătămate, Lapteacru E., solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri în latura pedepsei penale și admiterea acțiunii civile, cu încasarea prejudiciului moral în mărime de 200.000 lei *în mod solidar* și de la SRL „Forum Tir”.

Apelanta a indicat că pedeapsa aplicată inculpatului este prea blândă.

Pe lângă aceasta, a fost probat că SRL „Forum-Tir” este posesorul legal al izvorului de pericol sporit implicat în accidentul rutier în rezultatul cărui a decedat partea vătămată.

Astfel, soluția instanței de fond privind încasarea prejudiciului moral doar de la șoferul autocamionului nu este pe deplin corectă, legală și întemeiată, fiind contrară prevederilor legii precum și probelor administrate.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 iunie 2020, apelurile au fost respinse ca nefondate.

Instanța de apel a reținut că instanța de fond *corect* a concluzionat că pedeapsa nonprivativă de libertate, aplicată inculpatului, este echitabilă, va atinge scopul legii penale de restabilire a echității sociale, corectare a condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea lui, cât și a altor persoane, or, acesta urmează să conștientizeze fapta comisă, care a provocat în urma accidentului rutier comis, decesul victimei.

Instanța de fond întemeiat a conchis că circumstanțele ce vizează personalitatea inculpatului, sunt suficiente pentru a aplica prevederile art. 90 alin. (1) Cod penal, fiind stabilit că acesta anterior nu a fost condamnat, dar și având în vedere faptul că prejudicierea relațiilor sociale cu privire la siguranța traficului

rutier, are consecințe cu un pronunțat caracter grav, reprezentând una din cele mai importante probleme sociale, cu atât mai mult că acestea reprezintă tendințe ascendente.

Acțiunile inculpatului cuprind elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, aceasta fiind o infracțiune gravă, care nu prevede pedepse principale alternative, ci doar pedeapsa principală cu închisoare de la 3 la 7 ani, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de până la 4 ani.

Totodată, în calitate de circumstanță atenuantă a fost stabilită repararea prejudiciului material de către inculpat, iar circumstanțe agravante nu au fost identificate.

Deci, pedeapsa cu închisoare pe un termen de 3 ani o să convingă inculpatul de necesitatea respectării legii penale și evitarea în viitor a săvârșirii unor fapte similare, iar aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, este echitabilă, întrucât este capabilă să contribuie la realizarea scopurilor pedepsei penale, și anume, restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât de către acesta, precum și de alte persoane.

Or, este inoportună aplicarea față de inculpat a unei pedepse cu executare, după cum solicită acuzarea, în situația în care, deși, în urma acțiunilor inculpatului a decedat o persoană, infracțiunea a fost comisă din imprudență, iar victima era în stare de ebrietate avansată, culcată pe partea carosabilă a drumului, fiind noaptea, în jurul orelor 03.00.

În același timp, este neîntemeiată solicitarea acuzării privind încasarea prejudiciului moral în mod solidar de la inculpat și de la persoana civilmente responsabilă SRL „Forum-Tur”, or, *deși SRL „Forum-Tur” este posesorul izvorului de pericol sport, aceasta poate să fie trasă la răspundere privind recuperarea prejudiciul material, dar nu cel moral.*

La fel, urmează a fi respinsă și cererea acuzării privind încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare în sumă de 3330 lei, suportate la efectuarea rapoartelor de expertiză judiciară în cadrul urmăririi penale în vederea acumulării probelor, or, acestea sunt cheltuieli efectuate în cadrul urmăririi penale în vederea acumulării probatoriului necesar pentru demonstrarea vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate și sunt trecute în contul statului.

Astfel, rapoartele pe caz de expertiză judiciară în sumă de 3330 lei, au fost utilizate în sensul art. 93 alin. (2) Cod de procedură penală în calitate de probe, fiind puse la baza acuzării inculpatului, iar costul lor urmează a fi suportat de ordonatorul expertizei judiciare din mijloacele alocate pentru efectuarea expertizelor din bugetul alocat.

5. Procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Oleg Popov, a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea deciziei menționate și dispunerea rejudecării cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul a invocat că acuzarea, prin apelul declarat, a solicitat aplicarea unei pedepse mai aspre, însă instanța de apel nu s-a pronunțat în niciun fel asupra acestui argument, optând doar pentru justificarea soluției instanței de fond în partea individualizării modalității de executare a pedepsei cu închisoarea.

Însă, în această parte, instanțele de fond și de apel au omis faptul că inculpatul nu a reparat măcar o parte din paguba morală cauzată succesorului părții vătămate.

Totodată, a fost ignorat că inculpatul și-a însușit un stil neglijent de conducere a vehiculului, care este periculos pentru alte persoane, în special, din perspectiva prestării de către acesta a muncii de șofer pe criterii de profesionalism.

La fel, instanțele urmau să țină cont și de faptul că inculpatul, activând din perspectiva unui profesionist, a admis conducerea unui vehicul de tonaj sporit în condițiile unei dereglări psihofuncționale a organismului, provocată de lipsa de somn, care diminuează esențial atenția și reacția la diferite condiții și situații rutiere imprevizibile.

Or, datorită stilului de conducere neglijent, inculpatul nu doar că nu a redus viteza de deplasare a camionului, dar a ignorat și semnele de atenționare luminoase și sonore emise de către un alt conducător auto, care a observat obstacolul, el fiind singurul care se deplasa pe banda sa și pe care, din perspectiva unui profesionist, trebuia să le înțeleagă.

De asemenea, instanța de apel nu a acordat deplină eficiență prevederilor art. 61 Cod penal, potrivit cărora pedeapsa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului. Pedeapsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane.

Pronunțând o decizie de condamnare a inculpatului cu suspendarea condiționată a executării pedepsei pentru comiterea unei infracțiuni grave, soldate cu decesul unei persoane, instanțele de fond și cea de apel au deturnat particular logica politicii punitive promovate de către autoritățile statului, inclusiv de către autoritatea judecătorească cu vocație de formare a practicii judiciare.

Astfel, instanța de apel greșit a respins apelul procurorului în partea individualizării pedepsei penale și a stabilirii modalității ei de executare, de vreme ce argumentele invocate în sprijinul soluției expuse vin în contradicție cu probele privind personalitatea inculpatului administrate la etapa urmăririi penale și cercetării judecătorești, fiind contrare scopului legii penale și principiului individualizării răspunderii și pedepsei penale.

Potrivit art. 227 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, cheltuieli judiciare sunt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal. Cheltuielile judiciare se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate.

Această normă este una generală și nu obligă statul să suporte definitiv cheltuielile, ci să le achite la momentul necesar pentru a facilita operativitatea acțiunilor organului de urmărire penală și pentru a nu condiționa efectuarea urmăririi penale în termene rezonabile prin încasarea cheltuielilor judiciare de la părțile în proces.

Concomitent, legiuitorul a reglementat explicit obligația suportării cheltuielilor judiciare de către persoana vinovată de săvârșirea infracțiunii.

Conform art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului.

Deși, norma reglementează și opțiunea de punere a cheltuielilor de judecată în contul statului, legiuitorul a condiționat intervenția instanțelor de judecată pe această dimensiune doar în cazul constatării unor împrejurări reglementate expres.

Astfel, potrivit prevederilor art. 229 alin. (3) Cod de procedură penală, instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul sau persoana care trebuie să suporte cheltuielile judiciare în caz de insolvabilitate a acestora sau dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lor.

Însă, în speță niciunul din aceste criterii nu au fost constatate sau invocate de către instanța de apel.

Mai mult, acuzarea a prezentat dovada privind volumul cheltuielilor suportate în legătură cu urmărirea inculpatului pentru săvârșirea infracțiunii reținute în sarcina lui, făcute cu titlu de plăți de servicii către instituțiile naționale de expertiză în cazul efectuării constatării medico-legale a cauzelor decesului victimei Lapteacru Ghenadie și întocmirea raportului nr. 136 din 24.11.2017 - suma de 2 450 lei; expertizei judiciare medico-legale pentru stabilirea cauzelor decesului victimei Lapteacru G. și întocmirea raportului de expertiză nr. 20182D0052 din 15.03.2018 - 880 lei.

Totodată, efectuarea cheltuielilor judiciare într-o cauză penală este provocată de săvârșirea infracțiunii, care evident impune desfășurarea urmăririi și a judecării cauzei pentru aplicarea legii penale celui ce a comis-o, ca urmare, cheltuielile judiciare sunt imputabile inculpatului condamnat pentru săvârșirea infracțiunii, temeiul juridic fiind fapta sa infracțională, fără săvârșirea căreia astfel de cheltuieli nu s-ar fi efectuat.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală – instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

5.1. A declarat recurs ordinar și succesorul părții vătămate Lapteacru Elena, în care solicită casarea deciziei menționate și dispunerea rejudecării cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Recurenta a indicat că instanța de apel absolut greșit a concluzionat că prima instanță întemeiat a aplicat prevederile art. 90 Cod penal în privința inculpatului, invocând lipsa circumstanțelor agravante, că acesta se caracterizează pozitiv, este încadrat oficial în câmpul muncii, nu se află la evidența medicului psihiatru și narcolog, anterior nu a fost judecat, s-a căit de cele comise și a reparat prejudiciul material cauzat prin infracțiune, considerând că pedeapsa cu 3 ani închisoare, o să convingă de necesitatea respectării legii penale și evitarea în viitor a săvârșirii unor fapte similare.

Instanța de apel a ignorat faptul că, urmare a accidentului rutier comis de inculpat, și-a pierdut viața un om tânăr, iar părinții acestuia au fost lipsiți de sprijin și ajutor.

Mai mult, inculpatul n-a încercat să repare prejudiciul moral cauzat familiei părții vătămate decedate în urma accidentului rutier, declarând că nu are posibilitate, iar în acest sens nu au fost întreprinse acțiuni și nu au luat atitudine nici proprietarii autovehiculului implicat în accidentul rutier.

Or, legea materială în latura penală a fost aplicată greșit, pedeapsa stabilită fiind prea blândă, în privința inculpatului nefiind justificată aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, iar pedeapsa aplicată de instanțele de fond și de apel nu va duce la atingerea scopului pedepsei penale, care are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnatului, cât și a altor persoane.

Totodată, decizia instanței de apel nu conține nici o expunere clară, întemeiată legal, că SRL „Forum-Tir” n-ar urma să ducă răspundere morală în fața familiei celui decedat, de rând cu șoferul vinovat de comiterea accidentului rutier, limitându-se la concluzia că SRL „Forum-Tir” este pasibilă să fie trasă la răspundere pentru recuperarea prejudiciului material, dar nu cel moral, or, partea civilă și-a modificat ulterior cerințele din acțiune, solicitând încasarea doar a prejudiciului moral.

Mai mult, instanța de apel indică în decizie despre persoana juridică, care ar fi posesorul legal al izvorului de pericol sporit - SRL „Forum-Tur”, pe când în realitate aceasta este SRL „Forum-Tir”.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală – instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

6. Judecând recursurile ordinare pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, când motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, când s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit atestă că instanțele de fond și de apel au comis următoarele erori de drept.

În primul rând, potrivit art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Conform art. 7, 61 alin. (2), 75 alin. (1) Cod penal, pedeapsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane. La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia. În corespundere cu art. 90 alin. (1) Cod penal, la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență instanța poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului doar dacă va ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită, în virtutea circumstanțelor cauzei și persoanei celui vinovat, indicând

numaidecât în hotărâre motivele și perioada de probațiune. Potrivit art. 394 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, instanța de judecată este obligată să motiveze în partea descriptivă a sentinței aplicarea unei condamnări cu suspendarea condiționată a executării pedepsei. În corespundere cu art. 395 alin. (3) Cod de procedură penală, în toate cazurile, pedeapsa trebuie să fie precizată astfel încât la executarea sentinței să nu apară nici un fel de îndoieli cu privire la categoria și mărimea pedepsei stabilite de instanța de judecată. Conform art. 219 alin. (1) Cod de procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal poate fi intentată la cererea persoanelor fizice cărora i-au fost cauzate prejudicii materiale și morale. În corespundere cu art. 221 alin. (2) Cod de procedură penală, acțiunea civilă se intentează față de inculpat sau față de persoana care poate fi responsabilă de acțiunile inculpatului. Potrivit art. 220 alin. (3) Cod de procedură penală, hotărârea privind acțiunea civilă se adoptă în conformitate cu normele dreptului civil. Conform art. 1398 Cod civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune. Potrivit art. 1410 alin. (1), (2) Cod civil, persoanele a căror activitate este legată de un izvor de pericol sporit pentru lumea înconjurătoare (exploatarea vehiculelor, a instalațiilor, mecanismelor, folosirea energiei electrice, a substanțelor explozibile, efectuarea lucrărilor de construcții etc.) au obligația să repare prejudiciul cauzat de izvorul de pericol sporit dacă nu demonstrează că prejudiciul se datorează unei forțe majore (cu excepția cazurilor în care dauna a survenit ca urmare a exploatării navelor aeriene) sau din intenția persoanei vătămate. Obligația de reparare a prejudiciului revine persoanei care posedă izvorul de pericol sporit în baza dreptului de proprietate ori în alt temei legal. Potrivit art. 1422 alin. (1) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc. În corespundere cu art. 387 alin. (1) Cod de procedură penală, o dată cu sentința de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sunt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge. Potrivit art. 229 alin. (1)-(3) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, cu excepția sumelor plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, atunci când aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu dispune de mijloacele necesare. Achitarea cheltuielilor judiciare poate fi suportată și de condamnatul cărui a i-a fost aplicată pedeapsă. Instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lor.

Conform jurisprudenței naționale, sentința trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor art. 384-397 Cod de procedură penală. Sentința se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea, excluzându-se folosirea formulărilor inexacte. (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 privind sentința judecătorească, pct. 3.*)

În pofida acestor prescripții legale, potrivit descriptivului și dispozitivului sentinței, instanța de fond (*pct. 1., 2. din decizie*):

a) la individualizarea pedepsei și aplicarea art. 90 alin. (1) Cod penal inculpatului, instanța a omis că acesta a săvârșit o infracțiune gravă, soldată cu decesul victimei, fără a întreprinde măsurile necesare de a evita coliziunea, prin frânare, cu pietonul culcat pe partea carosabilă a drumului în raza semnelor de trecere a pietonilor, neadaptând viteza vehiculului la situația rutieră, că nu a recuperat prejudiciul moral succesorului părții vătămate.

Nu a motivat în niciun fel oportunitatea aplicării față de inculpat a suspendării condiționate a executării pedepsei închisorii, în raport cu prescripțiile art. 90 alin. (1) Cod penal, adică nu a constatat și stabilit, nu doar în raport cu persoana celui vinovat, dar și circumstanțele concrete ale cauzei, care ar justifica concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită.

Mai mult, inițial a dispus în dispozitiv că inculpatului: *„i se stabilește o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani”*, dar ulterior s-a contrazis indicând absolut neclar ca: *„conform art. 90 Cod penal, se suspendă condiționat executarea pedepsei cu fixarea unui termen de probă de 3 ani”*.

Ori, art. 90 Cod penal nu prevede suspendarea condiționată a executării și a pedepsei complimentare, cât și fixarea termenului de **probă** pentru inculpații respectivi.

Prin urmare, pedeapsa respectivă nu a fost motivată, individualizată și aplicată inculpatului în corespundere cu prevederile legale, principiului proporționalității și scopului de restabilire a echității sociale, corectare a acestuia precum și prevenirii săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea lui, cât și a altor persoane;

b) concluzia din descriptiv că: *„...partea civilmente responsabilă SRL „Forum-Tir”, în calitate de posesor de izvor de pericol sportiv poate fi atrasă doar la repararea daunelor materiale”* nu a fost motivată, sub nicio formă, în raport cu normele dreptului civil, în special cu prescripțiile art. 1398, 1410 și 1422 Cod civil.

Totodată, în dispozitivul deciziei lipsește cu desăvârșire soluția cu privire la acțiunea civilă în partea solicitării succesorului părții vătămate, Lapteacru E., de **încasarea din contul și a persoanei civilmente responsabilă SRL „Forum-Tir”** a prejudiciului moral în mărime de 200.000 lei;

c) nu și-a argumentat soluția privind trecerea cheltuielilor judiciare în contul statului în raport cu prevederile art. 229 alin. (1) - (3) Cod de procedură penală, conform cărora cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, Instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lor.

Ori, concluzia din descriptiv că: *„prevederile art. 227-229 Cod de procedură penală stabilesc că responsabili de achitarea plăților pentru efectuarea expertizelor judiciare sunt ordonatorii unor atare acțiuni procesuale”* contravine prescripțiilor de drept nominalizate supra.

Astfel, prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii, aplicând inculpatului pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

În al doilea rând, potrivit art. 414 alin. (1) și (5) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel. În corespundere cu art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță. Conform art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Conform jurisprudenței naționale, chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel sunt dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal, ori civil au fost corect aplicate. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei (*Hotărârea Plenumului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel, pct. 14.7.*).

Însă, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, conform descriptivului și dispozitivului deciziei atacate (*pct. 4. din decizie*):

a) nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de instanța de fond, nominalizate supra, repetându-le întocmai, nu a desființat sentința și nu a rejudecat cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, menținând o sentință nemotivată și neîntemeiată legal în latura aspectelor vizate;

b) nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelurile de pe rol și repetate în recursurile ordinare, inclusiv asupra celor reproduse la pct. **3., 3.I., 5., 5.I.**, cât și în felul și esența probatorie în care acestea au fost enunțate (*pct. 3. - 5.I. din decizie*).

Împrejurările expuse atestă în mod lucid că instanțele de fond și de apel nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, că motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, că inculpatului s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale, și că recursurile ordinare sunt întemeiate.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursurilor ordinare, casării totale a deciziei contestate, și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, și să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

DECIDE :

admite recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Oleg Popov și de succesorul părții vătămate, Lapteacru Elena, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 iunie 2020, în privința inculpatului Dobreanschi Dumitru XXX, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, fiind pronunțată integral la 06 ianuarie 2021.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun

Nicolae Craiu

Victor Burduh